



دلایل تمایز پیاده‌روی اربعین با سایر مناسک جمعی مذهبی

گفت‌وگو با دکتر محسن ردادی، عضو هیأت علمی گروه مطالعات انقلاب اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

در همین راستا باید گفت که اربعین به ما تظاهر اجتماعی را آموزش داد و رفته‌رفته جامعه ایرانی یاد گرفت که لازم است، گاهی به‌وسیله هم‌فکران و هم‌رایان خود، دست به یک تظاهر و گردهمایی اجتماعی بزند؛ مثلاً در سال‌های اخیر، پدیده سرود سلام فرمانده، مهمانی ده کیلومتری یا تظاهراتی در پاسخ به اغتشاشات و درگیری‌های امنیتی، یکی از تظاهرات اجتماعی مردم ما بود. موضوع مهم این است که چنین کنش‌های جمعی، برای کشور ما که همواره مورد هجوم و حملات فکری و فرهنگی است، لازم و ضروری است تا از این جهت بتوانند، قدرت خود در برابر دشمن و جریانات رقیب را نشان دهد.

منبع: پایگاه اطلاع‌رسانی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ببیندازیم؛ چیزی که در قیام امام حسین علیه السلام هم مشاهده می‌شود؛ زیرا آن‌حضرت در سخنانشان به سمت اخلاق

زیرین انسانی رفتند.

البته ایشان این جنبه اخلاق را فرعی گرفته و اخلاق دینی را اصل قرار داده‌اند؛ ولی به این بخش حداقلی هم نگاه ارزشی انداخته‌اند؛ لذا هر قدر بتوانیم، اربعین را با اخلاق انسانی پیوند بزنیم، نوعی جهانی‌سازی نسبت به اربعین صورت خواهد گرفت؛ کما اینکه عاشورا قیامی جهانی شده است و نگاه‌های مثبت و سازنده زیادی در دنیا نسبت به آن وجود دارد و باید به این موضوع توجه شود.

هشدار درباره غلبه نگاه سیاسی خاص در اربعین

یک‌سری موانع هم، ضمن اینکه نمی‌گذارد، اخلاق در اربعین توسعه یابد؛ بلکه جلوی آن را هم می‌گیرد و این خطر وجود دارد که برخی به این سمت بروند. ما باید به مشترکات دولت‌ها و ملت‌ها و رویکردهای سیاسی در اربعین توجه و چنین مشترکاتی را حفظ کنیم و دیگر اینکه اربعین اساساً یک محتوای معنوی و عبادی و ارتباطی با خدا را دارد و ما باید توجه بدهیم که هر کسی ارتباطات خود را با اهل‌بیت علیهم السلام و پیامبر و دین اسلام و خدا افزایش دهد؛ زیرا در آنجا روح، صیقل می‌خورد و معنویت افزایش می‌یابد.

چون اربعین برگرد حرم امام حسین علیه السلام استوار است، ارتباط با این امام، دنیایی از آرامش را در روح و روان و ارتباطات اجتماعی، انسانی و الهی ما ایجاد می‌کند. اربعین یک پدیده و فرصت بسیار بزرگی است که قدرت تعامل، ساختن و الهام‌بخشی و ایجاد ادبیات ویژه و قدرت خلق دوستی بین ملت‌ها، قدرت نشاط‌آوری و نشاط‌بخشی را دارد و یک گردش معنوی و چرخش الهی است که با خود، دنیایی از زیبایی‌ها را ایجاد و خاطرات زیادی را برای مشتاقان اربعین خلق می‌کند که باید در مدار مباحث و فرهنگ‌سازی‌ها و برنامه‌ریزی‌ها به آن توجه شود.

● خلق قدرت برای ملت مسلمان در اربعین از این جهت است که ما در این ایام، شاهد ایجاد یک وحدت بزرگ شیعی و اسلامی هستیم. متأسفانه به‌خاطر ملاحظات و سیاست‌های آل‌سعود، این اتفاق در ایام حج نمی‌افتد و با تکفیر شیعیان از سوی جریانات تندروی وهابی، امکان برقراری ارتباط با سایر مسلمانان به‌شدت کم است؛ اما اربعین این ظرفیت را دارد که افراد با حضور در کنار یکدیگر بتوانند، ارتباط عمیقی را برقرار سازند و درباره موضوعات مختلف جهان اسلام و تشیع به بحث و مبادله نظر بپردازند. همین موضوع است که موجب شد، در چندسال اخیر رسانه‌های بیگانه اعم از وابسته به جریانات وهابی و استکبار جهانی، علیه این رخداد دینی واکنش نشان دهند و تبلیغات سوء را در رسانه‌ها مخابره کنند.

پیاده‌روی اربعین، یکی از پدیده‌های قابل توجه اجتماعی است که توانسته، حامل انگاره‌های سیاسی و اجتماعی عظیمی باشد. دکتر محسن ردادی عضو هیأت علمی گروه مطالعات انقلاب اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و دکترای علوم سیاسی و پژوهشگر فرهنگی در گفت‌وگویی، به بررسی دلایل تمایز پیاده‌روی اربعین با سایر مناسک جمعی مذهبی پرداخت که تقدیم حضور خوانندگان محترم نشریه افق حوزه می‌شود.

❖ **فرق پیاده روی اربعین با سایر مناسک دینی یا تجمعات بزرگ آیینی مثل آنچه که سالانه در رود گنگ هند رخ می‌دهد، در چیست؟**

● مناسک جمعی آن هم از نوع دینی در سایر مذاهب و ملل دنیا انجام می‌شود و اربعین از همین سنخ است و جمعی بودن آن، اهمیتش را دوچندان کرده است؛ اما پیاده‌روی اربعین از جهات مختلفی با بسیاری از مناسک دینی مثل همان مراسم هندوئیستی که در سؤال مطرح کردید، تفاوت دارد. اولین تفاوت جنبه بین‌المللی آن است. ما در اربعین شاهد آن هستیم که زائران از کشورهای مختلف دنیا حضور پیدا می‌کنند. این تکثر ملیتی که ما در ایام صفر در کربلا شاهد هستیم، شاید امری کم‌نظیر یا بی‌بدیل باشد.

جنبه متمایزکننده دوم در اربعین جمعی بودن این مناسک دینی است. افراد حاضر در این گردهمایی به‌شدت به یکدیگر گره خورند و ارتباط عمیقی را با هم برقرار می‌کنند. کمک کردن، خدمت‌رسانی، ابراز محبت و... همگی نشانه‌های قوت ارتباط جمعی این مناسک دینی است؛ چیزی که شاید به این شدت در سایر مراسم‌های مذهبی دنیا دیده نشود. شاخصه سوم اربعین که ذیل شاخص دوم است، وجه انسانی این آیین است.

❖ **مهم‌ترین انگاره‌های سیاسی واجتماعی در اربعین را چه می‌دانید؟**

● اکثر حاضران در مراسم اربعین، از کشورهای محور مقاومت هستند؛ البته این حرف بدین معنا نیست که اربعین مختص این اشخاص است. ما شاهدیم که از اندونزی تا اروپا، از چین تا آفریقا، مردمانی برای زیارت اربعین در این پیاده‌روی حاضر می‌شوند؛ اما نکته قابل توجه این است که حضور پررنگ نیروها و مردم محور مقاومت، چهره سیاسی و مبارزاتی اربعین را برجسته می‌کند و به‌نوعی تداغی‌گر قیام و حرکت حضرت سیدالشهدا علیه السلام است. آرمان قیام علیه ظلم را به‌شکل دیگری در پیاده‌روی اربعین شاهدیم؛ به این شکل که نیروهای محور مقاومت با وجود در اقلیت بودنشان، همچنان علیه استعمار و استکبار جهانی ایستادگی دارند؛ همان‌طور که امام حسین علیه السلام با نیروهای حداقلی خود در برابر ظلم یزیدی ایستاد. در این راستا پیاده‌روی اربعین، نوعی تجدید بیعت با حضرت سیدالشهدا علیه السلام است. از این جهت پیام سیاسی اربعین بسیار شدید و روشن است.

از بعد اجتماعی هم باید بگویم، آن نوع ارتباط جمعی و تعاملی که در اربعین شاهدیم، جلوه‌ای از مدینه فاضله و جامعه آرمانی است. جامعه اربعینی، جامعه مساوات و همراهی افراد با یکدیگر است؛ کسی گرگ دیگری نیست و منفعت جمع و هدف، به منفعت فردی تقدم دارد. برای همین، بسیاری از افراد، معتقدند، اربعین جلوه‌ای از جامعه عصر ظهور مهدوی است که در آن، همراهی و تعامل بین فردی، بسیار پررنگ و برجسته است.

❖ **رهبر انقلاب اربعین را قدرت جهان اسلام می‌نامند. از لحاظ سیاسی چگونه یک مناسک دینی، قابلیت قدرت‌سازی برای یک امت را دارد؟**

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی تأکید کرد

توجه و حفظ مشترکات دولت‌ها و ملت‌ها در اربعین

عضو خبرگان رهبری، با بیان اینکه باید جریان فطرت‌شناسی را راه بیندازیم، اظهار کرد: یک‌سری موانع هم، ضمن اینکه نمی‌گذارد اخلاق در اربعین توسعه یابد؛ بلکه جلوی آن را هم می‌گیرد و این خطر وجود دارد که برخی به این سمت بروند. ما باید به مشترکات دولت‌ها و ملت‌ها و رویکردهای سیاسی در اربعین توجه و چنین مشترکاتی را حفظ کنیم. دیگر اینکه اربعین اساساً یک محتوای

اربعین برخوردار از چند ویژگی است و دائماً اخلاق به آن تزریق می‌شود؛ لذا وجه ممیز آن، اخلاقی بودن است. مصادری هم که اخلاق را به اربعین تزریق می‌کنند، چند چیز است؛ اول اتصال اربعین به قیام عاشوراست؛ زیرا هیچ قیامی به اندازه قیام امام حسین علیه السلام اخلاقی نبوده است و اخلاق در ولایتین سطح در برابر بدترین رفتارهای ضداخلاقی شکل گرفته است. در واقع اخلاق عاشورایی حسینی، از دو جهت اهمیت دارد؛ اول اینکه مجموعه به هم‌پیوسته از اخلاق در وضعیت اوج است و دیگر اینکه در مقابل شیخ‌ترین و بدترین بداخلاقی صورت گرفته است.

اربعین آمده است تا محتوای عاشورا را اجتماعی و تبدیل به یک حرکت کند؛ بنابراین دائماً اربعین در ذیل سایه اثرگذار عاشورا قرار دارد؛ یعنی چون تابع عاشوراست، اخلاق عاشورایی را نمایان می‌کند؛ همچنین برنامه‌ریزی و اعمال اراده انسان‌ها و ملت‌ها و دولت‌های معتقد به عاشورا را هم، در اربعین شاهد هستیم و نظام جمهوری اسلامی ایران هم، یکی از دولت‌های مؤثر در این مسئله است.

اگر فراتر از تأثیرپذیری خود به خودی از ناحیه اخلاق عاشورایی، برنامه‌ریزی صورت بگیرد و حرکت

آیت‌الله اعرافی

همه دستگاه‌های نظام باید پیوست مسجدی داشته باشند

مدیر حوزه‌های علمیه کشور، با بیان اینکه همه دستگاه‌های نظام باید پیوست مسجدی داشته باشند، گفت: باید مشخص شود که مجلس و تمام وزارت خانه‌ها، چه خدمتی به مساجد انجام خواهند داد.

آیت‌الله اعرافی در دیدار حجت‌الاسلام والمسلمین کمال خداداده، رئیس ستاد کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور، ضمن گرمای داشت روز جهانی مسجد، با اشاره به اینکه مسجد، مهم‌ترین کانون تربیت اندیشه دینی است، مطرح کرد: تمام افرادی که در خدمت مسجد هستند، از منظر حوزه جایگاه رفیعی دارند.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور با اشاره به اینکه فقه مسجد باید مورد اهتمام ویژه قرار بگیرد، خاطرنشان کرد: احکام مرتبط با مسجد در فقه موجود است؛ اما نیازمند تبیین و تحلیل جدید از فلسفه و فقه مسجد هستیم. ما به عنوان حوزه علمیه وظیفه داریم، فلسفه عبادت با محوریت مسجد را تولید، تبیین و روزآمد کنیم.

وی با بیان اینکه احکام مسجد منتشر در تمام ابواب فقه است، تصریح کرد: تنظیم این موارد به‌صورت جداگانه و ویژه مسجد، موضوعی است که باید دنبال شود.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه، با اشاره به اینکه این تولیدات در قالب طرح‌های مطالعاتی باید انجام شود، یادآور شد: این اتفاق می‌تواند، پشتوانه اقداماتی باشد که در سطح کشور شکل می‌گیرد.

امام جمعه قم با بیان اینکه جامعه‌شناسی مسجد، اقتصاد مسجد، روان‌شناسی مسجد و مدیریت مسجد نیز، باید مورد توجه قرار بگیرد، ابراز کرد: در این مطالعات جایگاه مساجد نیز، مشخص‌تر خواهد شد.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به اینکه تبیین و ترویج جایگاه مسجد نیز، اهمیت ویژه‌ای دارد، ابراز کرد: این موضوع یک اقدام علمی، هنری و فنی است که باید انجام شود.

وی با بیان اینکه این نوع تولیدات یک ضرورت است که باید به آن پرداخته شود، اظهار کرد: با محتوای روزآمد باید نقش مساجد را در جوامع و نسل جدید پررنگ و تبیین کنیم.

عضو فقهای شورای نگهبان با بیان اینکه نیازمند یک راهبری و نقشه عملیاتی ویژه در حوزه مساجد هستیم، عنوان کرد: باید با همکاری نهادهای مرتبط در حوزه مساجد، به یک الگوی راهبری هماهنگ برسیم.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با بیان اینکه باید نقش مردم در مساجد را پررنگ‌تر کنیم، تصریح کرد: مساجدی در سطح کشور وجود دارند که توسط خود مردم اداره می‌شوند و این موضوع، باید به‌عنوان یک سیاست، محور قرار بگیرد.

مدیر حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه همه دستگاه‌های نظام باید پیوست مسجدی داشته باشند، ابراز کرد: باید مشخص شود که مجلس و تمام وزارت‌خانه‌ها، چه خدمتی به مساجد انجام خواهند داد.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به اینکه باید شبکه‌سازی خودجوش در عرصه مسجد به وجود بیاید، بیان کرد: در مباحثی مانند توسعه شهرها و طرح‌های نهضت ملی مسکن، باید پیگیری‌های لازم انجام شود تا پیش‌بینی‌های احداث مساجد انجام شود.

امام جمعه قم در پایان از ارتباط مسجد با هنرهای ارزشمند و قدسی یاد کرد و گفت: در رشته‌ها و دوره‌های مختلف، نقش مساجد را دیده‌ایم که با برگزاری جلسات متعدد و منظم، می‌توانیم به دستاوردهای مطلوبی در این عرصه برسیم.

❖ **نگاه بین‌المللی در مساجد موجب رشد و توسعه آن و ائمه جماعات می‌شود**

حجت‌الاسلام والمسلمین کمال خداداده نیز در این دیدار، با اشاره به اینکه به دنبال اخوت میان مساجد هستیم، اظهار کرد: نگاه بین‌المللی در مساجد موجب رشد و توسعه مساجد و ائمه جماعات خواهد شد.

رئیس ستاد کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور، با بیان اینکه امامت مسجد تنها کار یک طلبه نیست؛ بلکه باید به‌صورت گروهی دنبال شود، خاطرنشان کرد: ۳ هزار مسجد داریم که در مجاورت مدارس است و امسال برای نخستین بار، همکاری میان اوقات فراغت آموزش و پرورش و کانون‌های فرهنگی هنری مساجد شکل گرفت.

حجت‌الاسلام حیدری رئیس کانون‌های فرهنگی هنری مساجد استان قم هم، با بیان اینکه کادر ۱۹۰ مسجد را از نوجوانان تشکیل دادیم مطرح کرد: این موضوع، ۸ پیوست مبتنی بر فرمایشات مقام معظم رهبری دارد.

گزارش: جلال خسروی

پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد دانشکده اصول دین

پذیرش ویژه طلاب خواهر و برادر در دانشکده اصول‌الدین تا ۱۸ شهریور ادامه دارد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، دانشکده اصول‌الدین دانشگاه بین‌المللی علامه عسکری رحمته الله علیه به‌صورت محدود در رشته‌های علوم قرآن و حدیث، زبان و ادبیات عربی، شیعه‌شناسی، علوم حدیث گرایش اقتصاد اسلامی، حقوق خصوصی، حقوق جزا و جرم‌شناسی با مزایای خاص از میان طلاب خواهر و برادر در مقطع کارشناسی ارشد دانشجو می‌پذیرد.

ثبت‌نام تا ۱۸ شهریور ادامه دارد و زمان برگزاری آزمون ۲۰ شهریور ۱۴۰۲ خواهد بود و شروع کلاس‌ها نیز از ۱۵ مهرماه می‌باشد.

راه‌های ارتباطی:

قم ۰۲۵۳۷۷۷۰۳۵۲ – ۰۹۱۹۵۱۹۳۸۳۷

واحد تهران: ۰۷-۰۲۱۸۸۹۳۴۰۶

واحد دزفول: ۰۶۱۴۲۳۲۱۶۶۳

آدرس سایت: www.osool.ac.ir

